

“Is any of it real?”

De constructie van de onbetrouwbare verteller in MR ROBOT

Laura Schenkels

3899128

Bachelor eindwerkstuk

Taal- en Cultuurstudies

Film- en Televisiewetenschappen

Begeleider: A.C.N. van Beusekom

4 oktober 2017

Samenvatting

Onbetrouwbare vertelling is de spil waar het hackersdrama MR ROBOT rondom gebouwd is. Dit bachelor eindwerkstuk geeft inzicht in hoe onbetrouwbare vertelling door een voice-over in seizoen 1 van MR ROBOT wordt geconstrueerd. MR ROBOT is een relatief nieuwe serie, waarbij de voice-over van hoofdpersonage Elliot een zeer sturende rol in de narratieve structuur van de aflevering heeft. Dat maakte het een interessante casus, zeker omdat er geen grootschalige wetenschappelijke studies gericht op de voice-over van MR ROBOT zijn.

De voice-over is, samen met Elliot als personage, in Mr Robot de filmische verteller en heeft grotendeels de verstrekking van narratieve informatie in de hand, maar die vertelling wordt ook beïnvloed door andere personages, stijlmiddelen en de schrijver van de serie. Om dit samenspel van narratieve en stilistische kenmerken te doorgronden is er een neoformalistische analyse van de voice-over gedaan. Dit begon met een plotsegmentatie en eindigde met scène-analyses. Doordat er geen specifieke theorie over een voice-over constructie zoals je die in MR ROBOT vindt bestaat is de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

Is het mogelijk om met de bestaande theorie over de onbetrouwbare verteller te onderzoeken hoe de onbetrouwbare verteller door middel van een voice-over wordt geconstrueerd in MR ROBOT?

- Wat zijn de narratieve kenmerken van een onbetrouwbare verteller en welke komen terug in MR. ROBOT?
- Op welke narratieve en cinematografische wijzen maakt de verteller de vertelling onbetrouwbaar in de voice-over fragmenten van MR. ROBOT?

De theorieën van Vera Nünning, Jakob Lothe, Edward Branigan en David Bordwell dienen in dit onderzoek als leidraad bij het vaststellen van onbetrouwbare vertelling. Met hun gedachtegoed over de effecten van bepaalde filmtechnieken of narratieve discrepanties op de betrouwbaarheid van een vertelling is het mogelijk gebleken de voice-over te analyseren.

Uit de analyse bleek dat in MR ROBOT de voice-over met name onbetrouwbaar is doordat het personage niet het vermogen bezit zijn eigen gedachten of gebeurtenissen te begrijpen. Dit wordt veroorzaakt door een gebrek aan kennis, wat de voice-over zelf ook erkent. Dat kennisgebrek kent een aantal oorzaken, waaronder bewust weggelaten informatie door de schrijver, cameravoering die filtering van informatie suggereert en in enkele gevallen verwarrende montage of personages die gegeven informatie tegenspreken.

Inhoudsopgave

Samenvatting

1. Inleiding	<i>1</i>
1.1. Onderzoeksvraag	<i>3</i>
1.2. Wetenschappelijke relevantie	<i>3</i>
2. Theorie & methode	<i>5</i>
2.1. De narratieve kenmerken van de onbetrouwbare verteller	<i>5</i>
2.2. Narratie, cinematografie en de onbetrouwbare verteller	<i>6</i>
2.3. Analysemethode	<i>9</i>
3. Analyse: De constructie van de onbetrouwbare verteller	<i>10</i>
4. Conclusie	<i>20</i>
4.1. Reflectie	<i>21</i>
5. Bronnenlijst	<i>22</i>
6. Bijlagen	
6.1. Sleutelpersonages en synopsis	<i>24</i>
6.2. Plotsegmentaties MR ROBOT	<i>26</i>

1. Inleiding

De gemiddelde seriekijker is anno 2017 intelligenter en veeleisender dan ooit. Door het groeiende aanbod en de makkelijke toegang tot content is hij al veel gewend op gebied van stijl en vertelling. Hij wil verrast worden door originele verhalen en uitdagende vertelwijzen. Op de schrijftafel van de scenarist mondt dat uit in complexe narratieve structuren, waarbij een kijker nog maar sporadisch een kraakheldere verhaallijn gepresenteerd krijgt. Complexe narratieve structuren, ook wel *puzzle plots*, *modular narratives* of *mind-game cinema* genoemd, weerspiegelen de fragmentarische aard van de hedendaagse mediacultuur, aldus Warren Buckland.¹ Eén specifieke complexe narratieve constructie staat in dit eindwerkstuk centraal, te weten de onbetrouwbare verteller. Deze term komt oorspronkelijk uit de literatuurwetenschap. Wayne C. Booth introduceerde het concept in 1961, en geeft de volgende definitie: “I have called a narrator reliable when he speaks or acts in accordance with the norms of the work (which is to say the implied author’s norms), unreliable when he does not.”² Anders gezegd: wie afwijkt van de grenzen gesteld door de auteur van het verhaal waarin hij zich bevindt, is volgens Booth onbetrouwbaar.

De casus in dit onderzoek is MR ROBOT, de televisiehit van de zomer van 2015. De serie is bedacht, geschreven en geproduceerd door Sam Esmail. De afleveringen zijn afwisselend geregisseerd door onder meer Esmail, Jim McKay, Tricia Brock en Deborah Chow. De narratieve structuur van de serie wordt door middel van voice-over en *first-person narrative* bepaald door het hoofdpersonage (en filmische verteller) Elliot Alderson, een jonge programmeur die naast zijn werk bij een cybersecuritybedrijf graag mensen hackt. Dit doet hij om meer over de wereld om hem heen te weten te komen, maar ook om individuen te confronteren met de illegale zaken waarin ze verwickeld zijn en (zijn eigen vorm van) gerechtigheid te bewerkstelligen. Elliot lijdt aan sociale angsten, persoonlijkheidsstoornissen en is een fervent gebruiker van genotsmiddelen. Door Elliots verfijnde hackervaardigheden probeert de mysterieuze Mr Robot van hackersorganisatie *fsociety* hem te rekruteren. Deze organisatie heeft als doel om (onder meer) monstercorporatie E-Corp te hacken om zodoende alle schulden van iedere cliënt te wissen, geheel vanuit anarchistische overtuigingen. Elliot accepteert het aanbod van Mr Robot en gaat met *fsociety* in zee. Later in de serie blijkt dat deze Mr Robot, die min of meer als Elliots mentor dient, in werkelijkheid niet bestaat maar een door Elliot gecreëerde illusie is. Aanvankelijk wordt gesuggereerd dat Mr Robot een

¹ Warren Buckland, red., *Puzzle Films: Complex Storytelling in Contemporary Cinema* (Chichester: Blackwell Publishing Ltd., 2009), 1.

² Wayne C. Booth, *The Rhetoric of Fiction* (Chicago: University of Chicago, 1961), 158.

projectie is van Elliots dode vader, maar later wordt onthuld dat Mr Robot tegelijkertijd een verbeelding van Elliot en Elliot zelf is. Elliot is zodoende de onbetrouwbare verteller van de serie MR ROBOT, met zijn voice-over als prominent aanwezig element. Daarom is in dit onderzoek gekozen voor een hoofdfocus op het gebruik van de voice-over.

Onbetrouwbare vertelling is hoofdzakelijk onderzocht met betrekking tot het gebruik in films en literatuur, waarbij niet specifiek aandacht wordt besteed aan de voice-over als onbetrouwbare verteller. In dit onderzoek wordt dus vertrokken vanuit literatuur over onbetrouwbare vertelling in het algemeen. Naast Booth hebben ook onder meer Seymour Chatman en Emily Anderson getracht de onbetrouwbare verteller als fenomeen te definiëren. Onbetrouwbare vertelling in film en televisie heeft als complicatie dat je kunt spreken van meerdere vertellers: een impliciete auteur (een tekstschrijver) en een filmische verteller (een hoofdpersonage). Onbetrouwbaarheid kan dus in meerdere vertellingen voorkomen. Zo ook in MR ROBOT, aangezien het een schrijver, hoofdpersonage én een voice-over van het hoofdpersonage (ook beschouwd als filmische verteller) bevat. Bovengenoemde wetenschappers onderzoeken de mate van invloed van de twee soorten vertellers op de betrouwbaarheid van een fictieverhaal. Dit onderzoek volgt de theorie van Emily Anderson: de impliciete auteur en de filmische verteller kunnen tegelijkertijd aanwezig zijn in een verhaal, maar de impliciete auteur is niet per se invloedrijker dan de filmische verteller omdat hij de mediatekst (en dus de filmische verteller) heeft geschreven.³ In dit onderzoek betekent dat dat er vanuit gegaan wordt dat de filmische verteller (Elliot, als personage en als voice-over) los van de auteur invloed kan hebben op de betrouwbaarheid van de vertelling.

Edward Branigan, Jakob Lothe en Vera Nünning bieden verdere analytische handvaten voor het aantonen van de onbetrouwbaarheid van een verteller. Branigan en Lothe behandelen filtering van narratieve informatie (door bijvoorbeeld cameravoering) en het effect van die filtering. Nünning richt op meer letterlijk aanwijsbare zaken binnen het verhaal zelf: zit er bijvoorbeeld verschil in tussen wat Elliot (al dan niet in voice-over) zegt en wat hij op beeld doet? Dat is volgens Nünning een indicatie van onbetrouwbaarheid.⁴ Zo heeft zij nog enkele andere stellingen binnen dit kader, die tevens onderdeel vormen van het theoretisch kader van dit onderzoek.

³ Emily R. Anderson, "Telling Stories: Unreliable Discourse, *Fight Club*, and the Cinematic Narrator," *Journal of Narrative Theory* 40.1 (2010), 89.

⁴ Vera Nünning, red., *Narratologia: Unreliable Narration and Trustworthiness: Intermedial and Interdisciplinary Perspectives* (Berlijn: De Gruyter, 2015), 86.

1.1.Onderzoeksvraag

Voor de uitvoering van dit onderzoek is de volgende onderzoeksvraag opgesteld:

Is het mogelijk om met de bestaande theorie over de onbetrouwbare verteller te onderzoeken hoe de onbetrouwbare verteller door middel van een voice-over wordt geconstrueerd in MR ROBOT?

- Wat zijn de narratieve kenmerken van een onbetrouwbare verteller en welke komen terug in MR. ROBOT?
- Op welke narratieve en cinematografische wijzen maakt de verteller de vertelling onbetrouwbaar in de voice-over fragmenten van MR. ROBOT?

1.2.Wetenschappelijke relevantie

De literatuur over het fenomeen “de onbetrouwbare verteller” concentreert zich grotendeels op de inzet ervan in literaire fictie en post-classical Hollywoodfilms. Gerenommeerde filmwetenschappers als David Bordwell, Warren Buckland en Allan Cameron onderzoeken veelal complexe narratieve structuren in films die tussen 1990 en 2010 geproduceerd zijn. De focus van dit eindwerkstuk ligt echter op de inzet van de onbetrouwbare verteller in een televisieserie, een vorm die een veel langere narratieve boog heeft. Uniek is de centrale positie van de voice-over. Over deze narratieve vorm zijn weinig grootschalige wetenschappelijke onderzoeken beschikbaar. De onderzoeken die er zijn richten zich met name op voice-over gebruik in documentaires of andere non-fictie, en niet op voice-over gebruik waarbij de voice-over bij een fictief personage hoort en onbetrouwbare vertelling veroorzaakt of eraan bijdraagt. Wellicht biedt dit onderzoek een bruikbare benadering voor de analyse van zo’n narratieve vorm.

MR ROBOT is met haar recente bouwjaar een geschikte casus om te onderzoeken hoe onbetrouwbare vertelling tot uiting kan komen in een moderne Amerikaanse televisieserie. De serie wordt op diverse mediawebsites door journalisten als vernieuwend en zelfs revolutionair beschouwd. Dat wordt deels toegeschreven aan de relevante thema’s die de serie behandelt – onder meer online privacy en *corporate greed*- en deels aan de vertelling van het verhaal. *Indiewire*, een gerenommeerd online platform dat reportages over film en televisie publiceert, noemt MR ROBOT in een recensie van het eerste seizoen als zeer geslaagd schoolvoorbeeld van de omarming van cinematografische technieken en constructies door televisie. De getroebleerde en complexe psyche van Elliot komt volgens *Indiewire*-auteur Bill Desowitz

niet enkel door het verhaal naar voren, maar ook door de montage.⁵ Hanna Shaw-Williams van website *ScreenRant* gaat in op de relatie tussen de kijker en Elliot. Shaw-Williams conceptualiseert de kijker van MR ROBOT als denkbeeldige vriend van Elliot, waarvan soms verwacht wordt dat deze meer weet over de situatie dan Elliot zelf, aangezien zijn geheugen soms blokkeert vanwege drugsgebruik. Dit definieert ze niet als het doorbreken van de vierde wand zoals dat bij series als HOUSE OF CARDS gebeurt, aangezien Elliot zich niet bewust is van het feit dat hij een personage in een televisieserie is. Shaw-Williams vindt tevens dat het feit dat Elliot ‘you’ gebruikt in zijn voice-overs geen reden is om aan te nemen dat hij daadwerkelijk de kijker aanspreekt. Het is volgens haar eerder een aanwijzing dat het publiek als personage wordt beschouwd. Deze vorm komt veelvuldig terug in videogames, waarbij gamepersonages niet op traditionele wijze de vierde wand doorbreken, maar de speler in de mal van een gamepersonage buiten beeld wordt aangespoord tot participatie. Een kijker of speler wordt in deze vorm niet aangesproken als zodanig, maar als ingewijde, of zelfs als vriend.⁶

MR ROBOT maakt volgens de geciteerde auteurs dus via de voice-over op een bijzondere manier gebruik van de onbetrouwbare verteller, één die nog niet middels een uitgebreide wetenschappelijke analyse besproken is. Om te kunnen begrijpen hoe deze constructie specifiek in MR ROBOT voor een wellicht unieke onbetrouwbare vertelling zorgt is het nuttig dat dit soort onderzoek wordt uitgevoerd, des te meer omdat er een nieuw theoretisch kader uitprobeerde wordt om dat onderzoek mee uit te voeren.

⁵ Bill Desowitz, “How ‘Mr. Robot’ Achieved Its Splintered Psychology,” *Indiewire*, 22 juni, 2016, <http://www.indiewire.com/2016/06/mr-robot-emmy-watch-sam-esmail-rami-malek-1201691661/>

⁶ Hannah Shaw-Williams, “Does Mr. Robot Break the Fourth Wall?” *ScreenRant*, 9 mei, 2015, <http://screenrant.com/mr-robot-rami-malek-fourth-wall-imaginary-friend/>

2. Theorie & methode

2.1. De narratieve kenmerken van de onbetrouwbare verteller

Literatuurwetenschapper Wayne C. Booth is, zoals eerder gesteld, de grondlegger van het concept onbetrouwbare verteller en bespreekt daarbij de werking tussen de impliciete auteur en de verteller. In *The Rhetoric of Fiction* stelt Booth dat wanneer er een afstand of verschil is tussen de impliciete auteur (schrijver van een boek) en de verteller (hoofdpersonage) er sprake is van een onbetrouwbare verteller.⁷ Een lezer kan dit verschil volgens Booth bijvoorbeeld ontdekken wanneer de impliciete auteur op een ironische manier commentaar levert op het gedrag van de verteller.

Seymour Chatman vertaalt Booths theorie naar de filmwetenschap en stelt dat een filmnarratologie een impliciete auteur nodig heeft om het onverklaarbare (in een film) te verklaren.⁸ Chatman verstaat onder een impliciete auteur de persoon die de tekst van de verteller heeft bedacht, ofwel een scriptschrijver. In het geval het verschil tussen de impliciete auteur en de filmische verteller niet door de aanwezigheid van ironisch commentaar vastgesteld kan worden, vindt Chatman dat er sprake is van een onbetrouwbare verteller. De kijker kan hier niet weten of hij bedrogen wordt door de filmische verteller, omdat de impliciete auteur niet kenbaar is gemaakt en er dus alleen van de filmische verteller uitgegaan kan worden. De merkbare aanwezigheid van een impliciete auteur is volgens Chatman dus geen vaste waarde in een film, een filmische verteller wel.

In “Telling Stories: Unreliable Discourse, *Fight Club*, and the Cinematic Narrator,” erkent Emily Anderson het bestaan van zowel een impliciete auteur als een filmische verteller, al hoeven deze volgens haar niet tegelijkertijd aanwezig te zijn in een film. Volgens Anderson kan er sprake zijn van enkel een impliciete auteur als de kijker misleid wordt doordat er in een film te weinig informatie wordt verstrekt, maar niet als er door een personage gelogen wordt of deze anderszins niet te vertrouwen is (door bijvoorbeeld het gebruik van verdovende middelen). De impliciete auteur is dan niet in staat zichzelf tegen te spreken, dus is er een filmische verteller nodig om de leugens over te brengen.⁹ De filmische verteller is in dit geval onbetrouwbaar, omdat die door middel van een liegend of, in een ander mogelijk geval, drinkend personage een eigen versie van het verhaal brengt.

In dit onderzoek is het, gezien de casus, zinnig uit te gaan van de theoriën die hun

⁷ Wayne C. Booth, *The Rhetoric of Fiction* (Chicago: University of Chicago, 1961), 158-159.

⁸ Seymour Chatman, *Coming to Terms: The Rhetoric of Narrative in Fiction and Film* (Ithaca: Cornell University Press, 1990): 74.

⁹ Emily R. Anderson, “Telling Stories: Unreliable Discourse, *Fight Club*, and the Cinematic Narrator,” *Journal of Narrative Theory* 40.1 (2010), 89.

basis vinden in de filmwetenschap. In MR ROBOT is de vertelling grillig qua vorm, waarbij de verhouding tussen impliciete auteur en filmische verteller niet op het eerste gezicht duidelijk is. De theorie van Anderson is daarom het meest werkbaar voor dit onderzoek, aangezien er dan niet bepaalde wisselwerkingen tussen auteur en verteller worden uitgesloten. In de analyse wordt gekeken naar wie narratieve informatie verstrekt en in welke staat de auteur of verteller verkeert.

2.2. Narratie, cinematografie en de onbetrouwbare verteller

In *Invisible Storytellers: Voice-over Narration in American Fiction Film* stelt Sarah Kozloff dat de notie van subjectiviteit (en dus mogelijke onbetrouwbaarheid) in de voice-over niet alleen door de voice-over zelf veroorzaakt wordt, maar ook door de bijbehorende beelden en overige gesproken tekst.¹⁰ De voice-over is een belangrijk element in de constructie van de onbetrouwbare verteller in MR ROBOT, maar er kan dus niet zomaar vanuit gegaan worden dat een studie van enkel de voice-over en de tekst van het bijbehorende personage een accurate analyse van die constructie oplevert. Daarom wordt in dit onderzoek niet alleen gekeken naar wie wat zegt, maar ook hoe dit in verhouding staat tot wat we verder zien en horen. In een audiovisueel medium zijn die zaken immers aan elkaar verbonden.

Edward Branigan stelt dat er voor kijkers twee hoofdzaken helder moeten zijn om een narratieve structuur als transparant en betrouwbaar kunnen te beschouwen. De eerste zaak betreft de wijze waarop een gebeurtenis wordt gepresenteerd. Het gaat erom of de kijker begrijpt hoe deze gebeurtenis (of handeling) plaats heeft kunnen vinden, oftewel hoe “leesbaar” de verhaallijn en de betrokken personages zijn en hoe het mogelijk is voor een kijker om te weten wat er gebeurt.¹¹ Het tweede dat nodig is om een narratieve structuur te kunnen begrijpen is de mogelijkheid om te kunnen ontdekken dat narratieve informatie niet transparant en/of evenredig gegeven wordt.¹² Als een personage (voor de kijker) zichtbaar informatie achterhoudt is dat dus niet per se onbetrouwbaar, maar als dit niet zichtbaar gebeurt door een bepaalde camerapositie wel.

In de serie is er sprake van interne focalisatie, narratieve informatie gegeven vanuit het perspectief van Elliot. Dit gebeurt zowel door het personage Elliot als door de voice-over van Elliot. Het voorkomen van interne focalisatie wijst niet per definitie op onbetrouwbare vertelling, maar, zoals Branigan eerder al stelde, moet er wel mogelijkheid zijn voor de kijker

¹⁰ Sarah Kozloff, *Invisible Storytellers: Voice-Over Narration in American Fiction Film* (Berkeley: University of California Press, 1989), 13.

¹¹ Edward Branigan, *Narrative Comprehension and Film* (New York: Routledge, 1992), 86-88.

¹² Ibidem.

om waar te nemen dat er sprake is van een filtering van informatie. Ook moet de kijker kunnen bepalen of een verteller op dat moment in de omstandigheid verkeert de waarheid te vertellen. Om te onderzoeken of het mogelijk is voor de kijker deze zaken vast te stellen wordt in de analyse onder meer gebruik gemaakt van de theorie van Vera Nünning. Zij stelde diverse criteria op om de (on)betrouwbaarheid van een verteller aan te tonen, welke langs de gekozen fragmenten zijn gelegd om te zien of en op welke manier ze eraan voldoen. Nünning baseert zich hierbij op de theorieën afkomstig uit de structurele en cognitieve narratologie, aangezien deze volgens haar het meest expliciet en multidisciplinair toegepast kunnen worden, in tegenstelling tot concepten uit de retorische narratologie, waar onder anderen Wayne C. Booth onder valt.¹³ Aangezien die retorische narratologie met name over literatuur gaat, sluit dit onderzoek zich aan bij de multidisciplinaire aanpak van Nünning.

Ze onderscheidt drie relaties waarbij onbetrouwbaarheid geïdentificeerd kan worden en geeft daarvoor verschillende criteria. De eerste relatie die Nünning uitlicht is die tussen de tekst van de filmische verteller en de feiten in de verhaalwereld. Discrepantie hierin is te identificeren door:

- Tegenstrijdigheid in wat de verteller zegt en de emoties, woorden en acties in de mediatekst (in dit onderzoek is dat het script van de serie).

Óf

- Tegenstrijdigheid in de verhaalelementen en algemene kennis alsmede impliciete persoonlijkheidstheorieën die de auteur van de mediatekst had tijdens het schrijven.

De tweede relatie is die tussen wat de verteller vertelt en wat zijn daadwerkelijke overtuigingen zijn. Discrepantie hierin is te identificeren door:

- Verschillen in de overtuiging, emoties en motieven van een homodiëgetische verteller in de voice-over ten opzichte van diezelfde factoren in de verhaalwereld. Nünning stelt dat het in dit geval belangrijk is om na te gaan of de verteller zich bewust is of kan zijn van deze verschillen.

De derde relatie is die tussen de (in)competentie van de verteller en zijn vermogen een adequate vertelling van gebeurtenissen in het verhaal te geven. Discrepantie hierin is te identificeren door:

¹³ Vera Nünning, red., *Narratologia: Unreliable Narration and Trustworthiness: Intermedial and Interdisciplinary Perspectives* (Berlijn: De Gruyter, 2015), 10.

- Het onvermogen van de verteller om zijn eigen gevoelens of gebeurtenissen te begrijpen.
- Het onvermogen van de verteller om gebeurtenissen of gevoelens te interpreteren doordat hij niet over voldoende kennis of volwassenheid beschikt of doordat er sprake is van een (voor de verteller) afwijkend systeem van normen en waarden.
- Het onvermogen van de verteller een begrijpelijke uitleg van gevoelens of gebeurtenissen te geven door narratieve conventies of stijlmiddelen (bijvoorbeeld cameravoering).¹⁴

Cameravoering is een veelgebruikt gereedschap voor het creëren of in twijfel trekken van betrouwbaarheid van een verteller, en komt dus ook in deze analyse aan bod. Op wat of wie de camera gericht is, is bepalend voor de beoordeling die een kijker geeft aan de informatie die gegeven wordt, evenals de lengte of hoek van een shot. Een camera kan niet liegen zoals Elliot als verteller dat kan, maar is weldegelijk subjectief.¹⁵ Een voice-over draagt daar aan bij; Doordat er gefilterde narratieve informatie bij beeld te horen is wordt de camera als verteller gehumaniseerd en gesubjectiveerd.¹⁶ Die subjectiviteit, die eveneens wordt aangeduid met focalisatie, omvat het perspectief vanuit waar narratieve informatie gefilterd wordt middels de positie van de camera.¹⁷ In de analyse wordt bij de fragmenten gekeken hoe informatie op deze wijze gefocaliseerd wordt. Op wie staat bijvoorbeeld de camera gericht tijdens het voice-over fragment? Werkt dit observerend, conflicterend of onderschrijvend met betrekking tot de gesproken tekst of de handeling?

David Bordwell stelt in *The Way Hollywood Tells It* dat er enkele filmische conventies en cues zijn waaraan het merendeel van de westerse mediaconsument gewend is geraakt. Deze conventies zullen ook gelden voor een bij uitstek westerse serie als MR ROBOT. Volgens Bordwell is het inmiddels regel dat hoe ongebruikelijk een narratieve vorm ook is, deze altijd afstamt van, en voor het publiek geplaatst moet worden binnen, een conventionele vorm of techniek.¹⁸ Een film als MEMENTO wordt verteld in omgekeerde volgorde, maar voorkomt misleidende vertelling door gebruik te maken van bijvoorbeeld terugkerende herkenbare voorwerpen en settings, een zich herhalende dialoog of klassieke verhaalopbouw. Die verhaalopbouw kan bij een selectie aan fragmenten niet onderzocht worden, maar gekeken naar (het ontbreken van) herkenbare settings en voorwerpen of herhalende tekst in combinatie met de voice-over is er in de analyse wel.

¹⁴ Nünning, 86-88.

¹⁵ Jakob Lothe, *Narrative in Fiction and Film: An Introduction* (Oxford: Oxford UP, 2000), 43-44.

¹⁶ Julian Murphet, "Point of View," *Narrative and Media* (Cambridge: Cambridge UP, 2005), 90.

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ David Bordwell, *The Way Hollywood Tells It* (New York: McGraw-Hill, 2009), 75.

2.3. Analysemethode

Alle tien de afleveringen van het eerste seizoen van MR ROBOT zijn bekeken, om vervolgens een plotsegmentatie te kunnen maken. In de plotsegmentatie is per aflevering een inventarisatie gedaan van alle shots die een narratieve eenheid bevatten, de segmenten. Deze zijn genummerd en inhoudelijk kort omschreven. Het gebruik van voice-over of flashbacks is apart aangemerkt. Door de serie schematisch in kaart te brengen ontstond er een overzicht van de narratieve structuur van iedere aflevering én de serie als geheel.

Na het kijken is aannemelijk gebleken dat de voice-over een belangrijke troef is in het creëren van onbetrouwbare vertelling. De voice-over begint namelijk al vroeg in de serie (aan zichzelf en de kijker) te vragen of de dingen die hij ziet en meemaakt echt zijn, en geeft later aan dingen niet te weten. Een verteller die twijfelt aan de vertelling was aanwijzing genoeg om de voice-over fragmenten beter te bestuderen.

Van alle fragmenten met voice-over is gekozen voor fragmenten waarbij de voice-over tijdens het kijken telkens op een andere manier voor onbetrouwbare vertelling leek te zorgen. Iedere fragment-analyse begint met screenshot met een verwijzing naar het bijbehorende segment uit de plotsegmentatie. Daarna volgt een scènebeschrijving, vervolgens een toelichting op de werking van de voice-over in het fragment en als laatste een koppeling aan de theorie. Voor de koppeling aan de theorie is de narratie (door de voice-over) vergeleken met de overige gesproken tekst (ook van Elliot als personage), cameravoering en conventies. De bevindingen daaruit zijn onderbouwd met de theorie uit hoofdstukken 2.1 en 2.2.

De gehanteerde methode wordt neoformalistische analyse genoemd, een analyse waarbij het draait om de verbanden tussen filmtechnieken. Die verbanden van filmtechnieken (zowel narratieve als stilistische) vormen volgens David Bordwell en Krisin Thompson de “vorm” van een film, vandaar de naam.¹⁹ Thompson noemt het een systematische vorm van analyse die de constructie van kunst blootlegt, en kan aantonen hoe die constructie een bepaalde reactie van kijkers uitlokt.²⁰ Er is geen vaststaand methodologisch stappenplan, aangezien Thompson vindt dat dit aangepast moet worden op wat je onderzoekt.

Met een neoformalistische analyse kan worden onderzocht of het combineren of conflicteren van bepaalde technieken onbetrouwbaarheid veroorzaakt. De onbetrouwbaarheid kan naar voren komen door bijvoorbeeld cameravoering die iets anders suggereert dan de gesproken tekst, maar ook door plotseling afstand te nemen van de tot dan toe gehanteerde

¹⁹ David Bordwell en Kristin Thompson, *Film Art: An Introduction*, (New York: McGraw Hill, 2009), 57.

²⁰ Kristin Thompson, *Breaking the Glass Armor: Neoformalist Film Analysis*, (Princeton: Princeton University Press, 1998), 6.

vorm. Hoe dit werkt in voice-over fragmenten in MR ROBOT, wordt besproken in de analyse.

3. Analyse: De constructie van de onbetrouwbare verteller

De analyse focust op een selectie van de scènes die de voice-over van Elliot bevatten. Bij de analyse is er vanuit gegaan dat een onwetende kijker niet meteen kan weten dat er sprake is van onbetrouwbare vertelling. Dit wordt duidelijk door middel van de ondersteunende screenshots en scènebeschrijvingen. Een volledige synopsis van de serie is te vinden in de bijlage.

Figuur 1: MR ROBOT (2015), aflevering 1, segment C

Dit fragment betreft de allereerste scène van de serie. Er is enkel een zwart beeld te zien, wat later overloopt in de voortitels en beelden van een bijeenkomst op een kantoor. Elliot betwist de echtheid van de kijker en vertelt dat er een groep is die de maatschappij en hem persoonlijk controleert.

De voice-over spreekt de kijker direct aan, de narratieve informatie komt hier dus enkel van Elliot als filmische verteller. Er is hier nog geen reden om aan te nemen dat het hier gaat om een onbetrouwbare verteller. De kijker heeft nog geen geschiedenis aan dialoog, filmtechniek of kennis om Elliots acties en woorden aan af te spiegelen, simpelweg omdat dit het begin van de serie is en de vorm van de serie zich nog niet heeft ontplooid.

Figuur 2: MR ROBOT (2015), aflevering 1, segment 1.B

Figuur 3: MR ROBOT (2015), aflevering, segment 1.B

Elliot blijkt in de metro te zitten en zijn oog valt op twee figuren die naar hem kijken. Zijn voice-over loopt door. De camera toont (en focaliseert informatie vanuit) Elliots point-of-view.

In dit shot onderschrijft het beeld de gesproken tekst (van de voice over als filmische verteller) uit het vorige fragment. Er is dus geen discrepantie binnen de getoonde en gesproken informatie, en uitgaande van Vera Nünings theorie heeft iemand die de scène voor het eerst ziet daarom geen reden om aan te nemen dat de vertelling onbetrouwbaar is. Die reden ontstaat wel als je na het zien van de serie eens terug zou kijken. Edward Branigan stelt dat een kijker de mogelijkheid moet worden gegeven discrepantie binnen de informatieverstrekking te kunnen ontdekken.²¹ Die mogelijkheid is er niet voor iemand die net

²¹ Branigan, 86.

aan de serie begint, maar naarmate de serie vordert wordt het bestaan van Elliots waanbeelden en –gedachten helder. Die waanbeelden doen zich hier voor als narratieve informatie die uiteindelijk niet klopt. De misleiding wordt bevestigd door het gebruik van een point-of-view shot, een gesubjectieerd shot met informatie gefocaliseerd via een hallucinerende Elliot.

Figuur 4: MR ROBOT (2015), aflevering 1, segment 13.B

Elliot is zojuist meegenomen naar het hoofdkwartier van hackersgroep fsociety door een mysterieuze man die hij eerder tegenkwam en zit in dit fragment in de metro terug. Elliot is in de war. De camera focust op Elliot maar filmt niet vanuit zijn standpunt.

De voice-over van Elliot vraagt aan de kijker of wat hij zojuist beleefd heeft wel echt gebeurd is. De weergave van het bezoek aan fsociety verraad op geen enkele manier dat het een illusie zou zijn. De scène breekt niet met de tijdlijn van het verhaal of conventies die de serie inmiddels heeft gevormd, dus een kijker zou volgens Bordwells theorie daar niet over in verwarring kunnen zijn. De logica van de bewuste scène wordt echter door Elliots vragen in dit fragment aan het wankelen gebracht. Dat maakt dit het eerste fragment waarin duidelijk wordt dat de impliciete auteur informatie heeft weggelaten, aangezien een kijker niet kan achterhalen of de scène in het hoofdkwartier nu werkelijk heeft plaatsgevonden. Elliot als filmische verteller verdwijnt niet, omdat hij letterlijk te kennen geeft zijn eigen observaties niet te vertrouwen en dus wellicht leugens verkondigt die de auteur niet zelf kan overbrengen (Anderson).

De filmische verteller merkt in dit fragment de invloed van de impliciete auteur. In de lopende voice-over monoloog probeert Elliot de feiten na te gaan, en spreekt hierbij nogmaals

de kijker aan: “I realize I am saying this to an imaginary person, but I created you, not this.”²² Hiermee probeert Elliot weer controle over de verhaallijn te nemen en stelt feiten van fictie te kunnen onderscheiden. Dit is echter niet overtuigend, aangezien de uitspraak niet door de diëgetische versie van Elliot wordt gebracht (die wel in beeld te zien is) maar door de voice-over die zojuist zijn eigen betrouwbaarheid ter kwestie heeft gesteld.

Bovenstaande is makkelijk te koppelen aan de theorie van Nünning, die een verteller als onbetrouwbaar bestempelt wanneer deze niet in staat is zijn eigen gedachten of belevenissen te begrijpen. Datzelfde gebeurt in deze scène; Elliot is overduidelijk sceptisch ten opzichte van zijn belevenissen. Doordat de voice-over deze scepsis uitsprekt en de camera focust op Elliot als personage wordt de narratieve informatie alleen via Elliot gefilterd. De kijker kan dus ook niet via een ander personage de waarheid achterhalen.

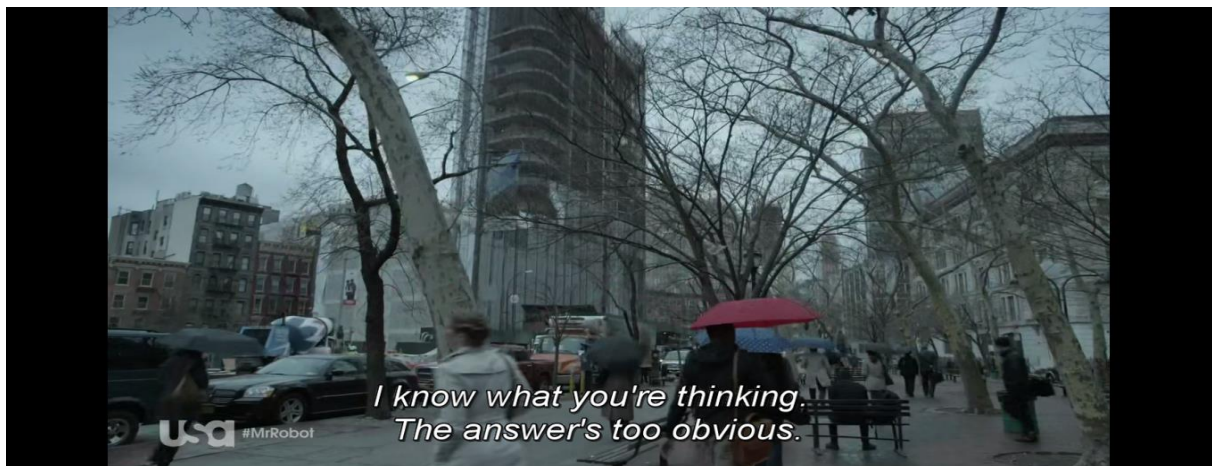
Figuur 5: MR ROBOT (2015), aflevering 2, segment 7.D

Elliot zit in de metro met Darlene van fsociety. De voice-over van Elliot blijft de echtheid van gebeurtenissen en mensen om hem heen in twijfel trekken, in dit geval een aantal mannen dat hem en Darlene lijkt te achtervolgen. Darlene kan de mannen echter niet zien. De camera neemt een objectief standpunt in en brengt meerdere personages in beeld.

De werking van de voice-over is enigszins hetzelfde als bij het vorige fragment: de verteller is onbetrouwbaar door een gebrek aan zelfbegrip. Door de gehanteerde cameravoering dient Elliot in deze scène echter niet als focalisator, wat als gevolg heeft dat zijn voice-over niet de enige is die belangrijke narratieve informatie geeft. Dit wordt ondersteund door de doorlopende, diëgetische tekst van Darlene, die de verhaalwereld anders

²² Sam Esmail, “eps1.0_hellofriend.mov,” *Mr Robot*, seizoen 1, aflevering 1, uitgezonden 24 juni, 2015.

beleeft dan Elliot en niet twijfelt aan wat ze ziet. Dat kan gekoppeld worden aan een tweede criterium van Nünning: verschillen in de overtuiging, emoties en motieven van een homodiëgetische verteller in de voice-over ten opzichte van diezelfde factoren in de verhaalwereld.²³ Elliot heeft zich al bewezen als onbetrouwbare verteller en in dit fragment wordt zijn vertelling zelfs (figuurlijk) tegengesproken door een ander personage dat zich direct in de verhaalwereld bevindt.

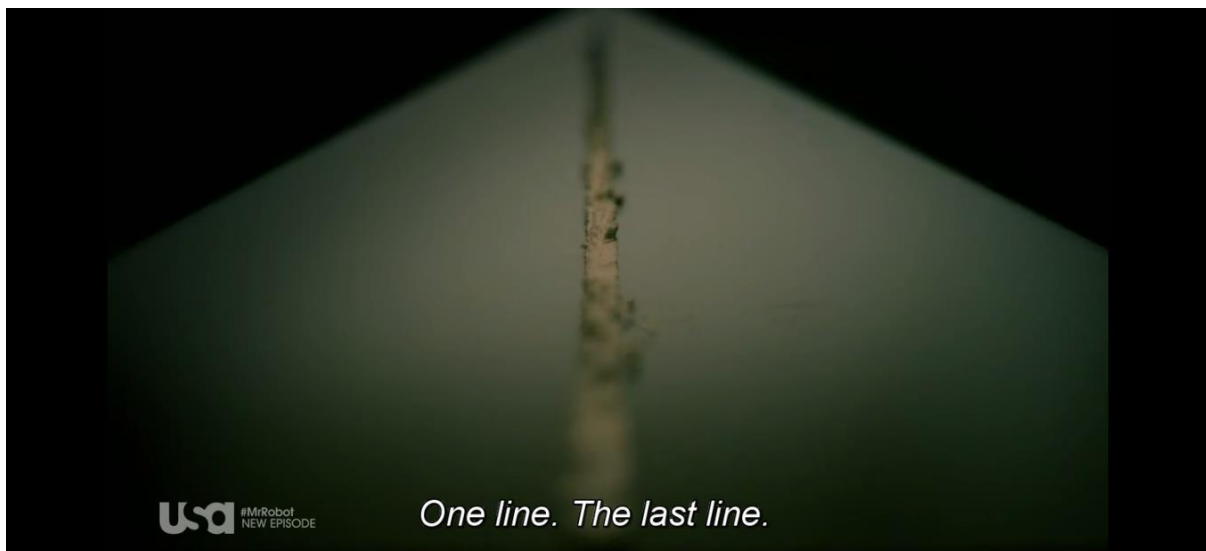
Figuur 6: MR ROBOT (2015), aflevering 2, segment 9.A

Elliot loopt op straat en de voice-over neemt de kijker mee in het denkproces om het probleem rondom geliefde Shayla en haar drugsdealer Veras op te lossen. Hij vraagt als het ware de kijker mee te denken voor een oplossing. De camera focust op Elliot maar filmt niet vanuit zijn standpunt.

Elliot –en ook de kijker- krijgt niet genoeg informatie aangeboden om een probleem op te lossen. Doordat de voice-over de kijker vragen stelt maskeert hij het feit dat hij zelf geen duidelijke vertelling kan geven van de andere zaken die hem bezighouden. De narratieve informatie wordt gefocaliseerd via Elliots voice-over en subjectiviseert zo de camera. Dit gegeven op zich is niet als onbetrouwbaar aanwijsbaar, aangezien de kijker uit de tekst van de voice-over al op kan maken dat Elliot niet over genoeg kennis beschikt.

De subjectieve camera is in dit fragment niet bepalend, maar het ontbreken van kennis bij de voice-over wel. Hier geldt één van Nünning's criteria: de voice-over beschikt niet over voldoende kennis om een adequate vertelling te leveren, wat discrepantie in narratieve informatie veroorzaakt en de vertelling onbetrouwbaar maakt.

²³ Nünning, 87.

Figuur 7: MR ROBOT (2015), aflevering 4, segment 1.A

Figuur 8: MR ROBOT (2015), aflevering 4, segment 7.C

Elliot geeft in dit segment aan te willen stoppen met drugs en doet dat. Wat volgt is een reeks korte scènes: Mensen worden neergeschoten, een filmpje op de televisie trekt door naar de werkelijkheid en Elliot staat opeens op een volledig andere plek, in zijn vroegere woonwijk. Uiteindelijk blijken dit allemaal waanbeelden te zijn die Elliot krijgt doordat hij aan het afkicken is. De cameravoering is warrig en wisselt tussen objectief en subjectief.

De voice-over van Elliot (verstrekker van narratieve informatie) stelt dat hij zijn gedachten niet onder controle kan houden zonder drugs. De plotselinge afwezigheid van drugs veroorzaakt een onvermogen bij Elliot om gebeurtenissen waarheidsgetrouw te interpreteren en erover te kunnen vertellen. Ook hier is de stelling dat een verteller onbetrouwbaar is bij het onvermogen te kunnen begrijpen wat hij denkt en voelt van toepassing. Anders aan deze

scène is dat de oorzaak van dat onvermogen hier aanwijsbaar is, iets wat Nünning omschrijft als een afwijkend systeem van normen en waarden. Het gaat in deze scène misschien strikt gesproken niet om normen en waarden, maar het is ontegenzeggelijk waarneembaar dat Elliot niet meer weet hoe hij moet handelen doordat hij zichzelf (en alle principes die daarbij horen) even kwijt is.

Wat Elliot tevens weerhoudt van betrouwbare vertelling is de chaotische stijl van het segment. Via wie of wat de camera focaliseert, is niet helder. Het tempo van de montage ligt hoog en het beeld wordt voorzien van haast psychedelische effecten. Het is voor de kijker onmogelijk om direct de gegeven narratieve informatie te beoordelen voor wat het is, aangezien alle ingezette stijlmiddelen een desoriënterende werking hebben. Dit gegeven vindt aansluiting bij Branigans visie over transparantie van de verhaallijn, ondersteund door Nünnings criterium dat een verteller onbetrouwbaar is wanneer deze geen begrijpelijke uitleg van het verhaal kan geven door interventie van stijlmiddelen.

Figuur 9: MR ROBOT (2015), aflevering 6, segment 1.A

Het openingsbeeld van aflevering 6. De voice-over houdt een monoloog in relatie tot zaken die nog niet aan bod zijn gekomen en de camera is gericht op een schilderij in een setting die nog onbekend is. Gezien het shot dat erop volgt (Elliot die met z'n rug naar het schilderij toe zit, tegenover Shayla) is het niet met zekerheid te stellen dat het Elliot is die naar het schilderij kijkt.

Misleidend voor wat betreft narratieve informatie is het niet, maar het shot werkt wel desoriënterend voor de kijker; Waar heeft de voice-over het precies over en waarom wordt dit shot getoond? De focalisator is niet te achterhalen, dus de betrouwbaarheid ervan ook niet. Er is dus geen manier om voor een kijker te achterhalen hoe dit beeld tot stand is gekomen, en volgens Branigan wordt de verhaallijn dan niet transparant gemaakt. Voor het eerst speelt ook de herkenbaarheid van settings, gesproken tekst en andere stijlelementen een rol. Daar is hier

geen sprake van. Dit fragment kan dus tevens gekoppeld worden aan Bordwell, die stelt dat een breuk met conventies de connectie met het verhaal in de weg staat.

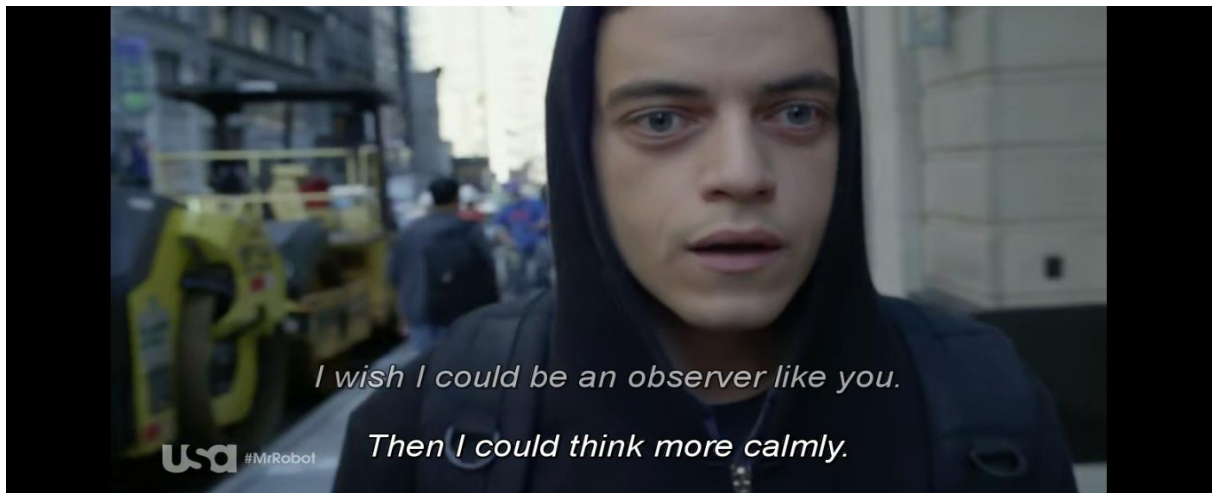

Figuur 10: MR ROBOT (2015), aflevering 7, segment 4.B

Shayla is overleden en Elliots baas Gideon spoort Elliot aan een nieuwe partner te vinden, iemand bij wie hij oprecht zichzelf kan zijn. De voice-over houdt een monoloog tijdens enkele shots van kantoormedewerkers. De medewerkers dragen allen een bord met hun grote geheim om hun nek, om aan te tonen dat niemand zijn echte zelf is (en dat Elliot dat door te hacken kan achterhalen). De camera filmt vanuit Elliots point-of-view.

De voice-over klinkt boos en getraumatiseerd, zeker na het advies van Gideon. Die emoties motiveren duidelijk de narratieve informatie, resulterend in een absurd schouwspel waar doodgewone kantoormedewerkers fantasieën van Elliot op zich geprojecteerd krijgen. Ondanks dat Elliot hier –door het gekozen cameraperspectief in combinatie met de voice-over– de focalisator is, kan de kijker door de absurditeit van de scène wel waarnemen dat de gegeven narratieve informatie via Elliot wordt gefilterd. De vertelling bewijst zich als onbetrouwbaar doordat Elliots extreme emotionele staat de opmerkelijke toon van het segment bepaalt.

Hier geldt opnieuw Nünning's stelling over onbetrouwbare vertelling veroorzaakt door een afwijkend systeem van normen en waarden, aangezien Elliot door een heftige gebeurtenis niet reageert zoals hij in andere omstandigheden zou reageren, of in ieder geval minder extreem.

Figuur 11: MR ROBOT (2015), aflevering 8, segment 8.A

Elliot loopt op straat en spreekt de kijker via voice-over aan. Hij wenst van positie te kunnen wisselen om sneller tot een oplossing te kunnen komen. In eerste instantie is de camera op Elliot gericht, maar daarna wordt er overgegaan tot een point-of-view shot vanuit “de kijker”.

De narratieve informatie wordt volledig gefilterd via Elliot middels de voice-over en het camerastandpunt. Wanneer het camerastandpunt wisselt zegt Elliot: “In fact, I feel like I can see everything, know everything this way.”²⁴ De voice-over geeft hier te kennen dat de kijker in feite meer zou moeten weten dan hij als filmische verteller, terwijl diezelfde kijker daarvoor op Elliot als verteller van het verhaal heeft geleund.

Dit wijst dus opnieuw op een gebrek aan kennis om gebeurtenissen te kunnen interpreteren, volgens Nünning een criterium voor onbetrouwbare vertelling.

²⁴ Esmail, “eps1.7_wh1ter0se.m4v,” *Mr Robot*, seizoen 1, aflevering 8, uitgezonden 12 augustus, 2015.

Figuur 12: MR ROBOT (2015), aflevering 10, segment 18.G

Elliot loopt door New York. Inmiddels is duidelijk dat Mr Robot in het hoofd van Elliot zit, maar de acteur die Mr Robot speelt blijft nog wel fysiek aanwezig. Hij neemt zelfs de vertelrol via de voice-over eenmalig over van Elliot. Elliot weet nu hoe het zit en praat niet meer tegen een niet-bestaande figuur, al praat die figuur in dit fragment wel tegen hem.

De narratieve informatie die Elliot geeft is in principe betrouwbaar, er is geen discrepantie. Het blijft door de fysieke aanwezigheid van die acteur ambigu in hoeverre Mr Robot écht Elliot is. De onbetrouwbare vertelling komt in dit segment daarom meer op conto van de impliciete auteur/schrijver, die in het slot van een serie de (acteur van de) filmische verteller in voice-over verandert en daarmee alles wat een kijker tot dan toe wist van die filmische verteller haast irrelevant maakt. Mr Robot en Elliot blijken weliswaar één te zijn, maar de acteurs die hen spelen verschillen duidelijk van elkaar.

Nünning stelt dat onbetrouwbaarheid ook veroorzaakt kan worden wanneer de auteur van de mediatekst impliciete persoonlijkheidstheorieën heeft tijdens het schrijven. Dat gegeven komt in dit segment tot uiting. De schrijver wist op voorhand al dat Mr Robot in het hoofd van Elliot zit en dat hij dus zélf Mr Robot is, terwijl de kijker tot de slotaflevering moet wachten om dit bevestigd te krijgen.

4. Conclusie

De onderzoeksvraag voor dit eindwerkstuk is: Is het mogelijk om met de bestaande theorie over de onbetrouwbare verteller te onderzoeken hoe de onbetrouwbare verteller door middel van een voice-over wordt geconstrueerd in MR ROBOT? Het antwoord daarop is: ja, dat is mogelijk. Anderson bood een benadering voor Elliot (plus zijn voice-over) en de schrijver als aparte vertellers die elkaar ook tegen kunnen spreken. Met de criteria die Vera Nünning heeft opgesteld heb ik voornamelijk de onbetrouwbaarheid van de voice-over in de gekozen fragmenten aan kunnen tonen. Branigan en Lothe bleken tevens handzame theorie te bieden voor de beoordeling van narratieve informatie, vooral met betrekking tot cameravoering. De theorie van Bordwell over conventies kon minder vaak gekoppeld worden. In de gekozen fragmenten was er slechts één geval waarbij breken met conventies bijdroeg aan onbetrouwbare vertelling. Het spaarzame voorkomen wijst er in het geval van MR ROBOT op dat conventies zoals Bordwell ze omschrijft geen grote rol spelen in het creëren van onbetrouwbaarheid, en dat die theorie bij dit onderzoek niet per se gehandhaaft hoeft te worden.

Het criterium van Nünning dat zich het vaakst ontvouwt in de scènes is het onvermogen van Elliot als filmische verteller zijn eigen gevoelens en de dingen die hij meemaakt te begrijpen. Dit wordt veroorzaakt door een gebrek aan kennis, wat tevens een criterium van Nünning is. Dat gebrek aan kennis staat echter niet los van het onvermogen om te begrijpen, aangezien het dat onvermogen juist veroorzaakt. Er is dus, in lijn met Emily Andersons theorie, naast een filmische verteller een schrijver/impliciete auteur aanwezig die belangrijke narratieve informatie heeft weggelaten. De filmische verteller blijkt hiernaast onbetrouwbaar door aan waanbeelden te lijden, met Mr Robot als grootste waanbeeld.

In MR ROBOT zorgt het gebruik van de voice-over er soms voor dat de camera als verteller gehumaniseerd en gesubjectieerd wordt, en dat informatie alleen via Elliot gefilterd wordt. Dat hoeft geen onbetrouwbare vertelling te zijn tenzij er, volgens Edward Branigan, geen andere factoren zijn om de waarheid aan te toetsen. Beide situaties zijn aanwezig in de serie.

In MR ROBOT wordt er door middel van een voice-over een onbetrouwbare verteller gecreëerd die informatie mist die hij als onnipresente verteller wel zou moeten hebben. De verteller is zich bewust van de ontbrekende informatie, maar in plaats van daar bij zichzelf een oplossing voor te zoeken vraagt hij anderen (die het niet kunnen oplossen) dat te doen. Hierdoor blijft de kijker met een onopgeloste puzzel achter.

4.1. Reflectie

Complexe vertelstructuren en onbetrouwbare vertelling in film en televisie hebben altijd al mijn interesse gehad, en het idee om dit voor mijn scriptie te gebruiken kwam dan ook redelijk snel. Ik ben tevreden over de keuze van de casus en de gekozen focus binnen in het onderzoek. MR ROBOT is nieuw en vernieuwend, en biedt eindeloos veel mogelijkheden om onbetrouwbare vertelling te bestuderen. De voice-over is binnen de serie zodanig prominent dat het me een interessante ingang voor een onderzoek bleek, en dat was ook zo. Interessant, maar wel complex om een gedegen theoretisch kader voor te ontwerpen. Theorie specifiek gericht op de voice-over als onbetrouwbare verteller is schaars tot non-existent, dus aan mij was het de taak zorgvuldig een kader te bouwen met theorieën vanuit enigszins verschillende hoeken. Het was lastig om in het oog te houden of er geen conflicten binnen de gehanteerde literatuur ontstonden, maar ik ben er wel van overtuigd dat het huidige theoretisch kader een stap in de richting naar een hanteerbaar theoretisch model voor voice-over analyse is. In ieder geval denk ik dat de gehanteerde methode (neoformalistische analyse) een handzame is voor onderzoeken als deze. Gecombineerd met de juiste theorie kan op systematische wijze een analyse worden gemaakt, al blijft het wisselend welke elementen bespreekbaar zijn.

5. Bronnenlijst

Anderson, Emily R. "Telling Stories: Unreliable Discourse, *Fight Club*, and the Cinematic Narrator." *Journal of Narrative Theory* 40.1. (2010): 80-107.

Booth, Wayne C. *The Rhetoric of Fiction*. Chicago: University of Chicago, 1961.

Bordwell, David. *The Way Hollywood Tells It*. New York: McGraw-Hill, 2009.

Bordwell, David en Kristin Thompson. *Film Art: An Introduction*. New York: McGraw-Hill. 2009.

Branigan, Edward. *Narrative Comprehension and Film*. New York: Routledge, 1992.

Buckland, Warren, red. *Puzzle Films: Complex Storytelling in Contemporary Cinema*. Chichester: Blackwell Publishing Ltd, 2009.

Chatman, Seymour Benjamin. *Coming to Terms: The Rhetoric of Narrative in Fiction and Film*. Ithaca: Cornell University Press, 1990.

Esmail, Sam, Golin, Steve en Chad Hamilton. *Mr Robot*. USA Cable Productions en Anonymous Content. 2015.

Desowitz, Bill. "How 'Mr. Robot' Achieved Its Splintered Psychology." *Indiewire*. 22 juni, 2016. <http://www.indiewire.com/2016/06/mr-robot-emmy-watch-sam-esmail-rami-malek-1201691661/>

Kozloff, Sarah. *Invisible Storytellers: Voice-Over Narration in American Fiction Film*. Berkeley: University of California Press, 1989.

Lothe, Jakob. *Narrative in Fiction and Film: An Introduction*. Oxford: Oxford UP, 2000.

Murphet, Julian. "Point of View." *Narrative and Media*. Cambridge: Cambridge UP, 2005.

Nünning, Vera, red. *Narratologia: Unreliable Narration and Trustworthiness: Intermedial and Interdisciplinary Perspectives*. Berlijn: De Gruyter, 2015.

Shaw-Williams, Hannah. "Does Mr. Robot Break the Fourth Wall?" *ScreenRant*. 9 mei, 2015. <http://screenrant.com/mr-robot-rami-malek-fourth-wall-imaginary-friend/>

Thompson, Kristin. *Breaking the Glass Armor: Neoformalist Film Analysis*. Princeton: Princeton University Press, 1998.

6. Bijlagen

6.1. Sleutelpersonages en synopsis

Elliot – Hoofdpersoon, hacker, medewerker Allsafe

Mr Robot – Verbeelding van Elliot, hoofd fsociety

Angela – Collega bij Allsafe en vriendin van Elliot

Darlene – Lid van fsociety, blijkt Elliots zus te zijn

Shayla - Woont in hetzelfde gebouw als Elliot, uiteindelijke geliefde

Gideon – Baas van Elliot bij Allsafe

Fernando Vera – Drugsdealer van Shayla en Elliot

Aflevering 1:

Introductie van Elliot (figuur 1-3) , een hacker die op zijn werk bij softwarebedrijf Allsafe te maken krijgt met een DDoS-attack die hij succesvol stopt. In de software van de malware zit een code die leidt naar fsociety, een anarchistische hackersorganisatie. Een mysterieuze man (Mr Robot) nodigt hem later in de metro uit naar het hoofdkwartier van fsociety, Elliot volgt (figuur 4). Elliot helpt de organisatie uiteindelijk megacorporatie E-Corp de schuld te geven van de attack.

Aflevering 2:

De CEO van E-Corp biedt Elliot een baan aan, die hij weigert. Darlene neemt Elliot opnieuw mee naar fsociety (figuur 5), waar de organisatie hem een hack van de backoffice van E-Corp voorstelt. Elliot weigert dit ook. Elliot doet onderzoek naar Fernando Vera, de drugsdealer van hem en Shayla. Na zijn bevindingen (figuur 6) geeft hij Vera uiteindelijk aan bij de politie.

Aflevering 3:

Elliot denkt klaar te zijn met fsociety. Hij vraagt Shayla mee naar een feestje van zijn baas Gideon. Tijdens dat feest lekt fsociety details over E-Corp die een persoonlijke snaar raken bij Elliot en Angela. Dit zet Elliot aan terug te keren naar fsociety en Angela om E-Corp te onderzoeken.

Aflevering 4:

Elliot verzint een plan om de data van E-Corp te vernietigen. Hij heeft geen toegang meer tot morfine, wat ernstige afkickverschijnselen veroorzaakt (figuur 7-8). Fociety doet een poging een grote Chinese hackersorganisatie te benadering voor samenwerking bij de hack.

Aflevering 5:

Elliot slaagt erin het eerste deel van het plan uit te voeren, maar het Chinese hackersteam gooit roet in het eten. Thuis vindt Elliot Shayla's telefoon, zonder spoor van Shayla zelf. Later krijgt Elliot telefoon van Vera vanuit de gevangenis. Vera meent achter de ontvoering van Shayla te zitten.

Aflevering 6:

(figuur 9) Shayla is inderdaad gekidnapt, en wordt gebruikt om Elliot te dwingen Vera uit de gevangenis te hacken. Dat doet hij, maar Shayla blijkt al om het leven gebracht.

Aflevering 7:

Het is een maand na aflevering 6 en Elliot is aan het werk bij Allsafe (figuur 10). Angela wil een zaak starten tegen E-Corp, Gideon waarschuwt haar voor de reputatie van Allsafe. Darlene en Mr Robot proberen de praktijken van fociety weer op gang te brengen.

Aflevering 8:

Fociety, inclusief Elliot, plant een nieuwe hack maar heeft het Chinese hackersteam daarbij nodig. Ze stuiten op problemen omdat Gideon in de servers van E-Corp heeft ingegrepen. Elliot maakt het, na lang tobben op een oplossing (figuur 11), echter weer ongedaan. Aan het einde van de aflevering blijkt dat Darlene Elliots zus is en Mr Robot Elliots vader.

Aflevering 9:

Elliot bezoekt het graf van zijn vader, waar hij beseft zijn dode vader al die tijd te hebben verbeeld. Hij weet niet of hij verder moet gaan met de hack fociety.

Aflevering 10:

Elliot wordt wakker drie dagen na aflevering 9. De hack is doorgegaan en geslaagd, de wereld juicht vanwege de val van E-Corp. Elliot aanschouwt het op Times Square en wordt dan toegesproken door Mr Robot, waarna hij terugkeert naar zijn appartement (figuur 12). De serie eindigt met een onbekende bezoeker aan Elliots deur.

6.2. Plotsegmentaties MR ROBOT

INDEX PLOTSEGMENTATIE

C = credits

1, 2, etc = segment met narratieve en/of stilistische samenhang

A, B, etc = handeling/gebeurtenis in een segment

VO = voice over (van Elliot)

FB = flashback (van Elliot)

PO = previously on (terugblik)

Aflevering 1: *eps1.0_hellofriend.mov*

C. Start opening credits VO

1. Kantoorruimte, metro & café

- VO {
- A. Overleggende zakenlieden
 - B. Elliot bestudeert pratende metropassagiers
 - C. Elliot bestudeert koffiedrinkende klant en loopt er naartoe
 - D. Elliot gaat zitten en begint tirade tegenover “Ron”, de klant
 - E. Elliot loopt weg, politie arriveert bij café
- } VO initieert FB café

C. Einde opening credits met serietitel

2. Metro, straten NY, Allsafe Security (vervolg 1B)

- VO
- A. Interne monoloog Elliot
 - B. Elliot wordt aangesproken door passagier in metro
 - C. Elliot loopt uit metrostation naar werk
 - D. Elliot loopt kantoor binnen
 - E. Elliots baas Gideon roept Elliot bij zich
 - F. Gesprek Elliot & Angela
 - G. Elliot kijkt vanaf de straat naar Angela's feest
 - H. Vervolg gesprek Elliot & Angela

I. Gesprek Angela & vriend Ollie

4. Straten NY/Therapie

- A. Elliot loopt over straat
- B. Elliot in gesprek met psychologe Krista
- C. Elliot hackt Krista's computer
- D. Elliot houdt tirade tegenover Krista, blijkt niet echt te zijn
- E. Vervolg gesprek Krista
- FB F. Shot van Angela's feest
- G. Vervolg gesprek Krista

5. Allsafe Security (vervolg 3)

- A. Gesprek Ollie & Elliot
- B. Shots van hack die Elliot op Ollie heeft uitgevoerd
- C. Vervolg/einde gesprek.
- D. Interne monoloog Elliot over Evil Corp
- E. Gesprek Elliot & Tyrell
- F. Nieuwe interne monoloog

7. Straten NY / Elliots appartement

Doorlopende VO initieert nieuw segment

- VO
- A. Elliot loopt over straat
 - B. Elliot gaat appartement binnen
 - C. Flashback familietafereel
 - D. Elliot neemt morfine
 - E. Flatgenoot Shayla brengt nieuwe morfine
 - F. Elliot krijgt melding op telefoon over Krista

8. Straten NY

- A. Elliot gaat naar café om Krista & date te bestuderen
- B. Elliot ziet metropassagier van eerder die dag
- C. Elliot heeft gesprek met date Krista
- D. Telefoongesprek Angela & Elliot

9. Allsafe security/server farm

- A. Elliot gaat naar Allsafe om te helpen met hack E-Corp
- B. Team van Allsafe verplaatst zich naar “server farm”
- C. Elliot ontdekt boodschap van f society in hack

10. Vliegtuig

- A. Gesprek Gideon & Elliot

11. Metro NY

- A. Interne monoloog Elliot
- B. Gesprek metropassagier van eerder (Mr Robot) & Elliot

12. Coney Island

- A. Mr Robot neemt Elliot mee naar schuilplaats f society

13. Metro/straten NY/appt Elliot (ochtend na 9-10)

- A. Elliot schrikt wakker in metro
- B. Interne monoloog Elliot over echtheid gebeurtenissen 11-12
- C. Gesprek Angela & Elliot
- D. Gesprek Elliot & Shayla

14. Appt Elliot

- A. Elliot doet research over Mr Robot/f society

15. Coney Island

- A. Elliot bezoekt f society
- B. Gesprek Mr Robot & Elliot

16. Metro/straten NY/appt Elliot

- A. Elliot loopt over straat en ziet invloed E-Corp op billboards e.d.
- B. Elliot bekijkt artikelen over impact E-Corp

17. Allsafe

- A. Meeting E-Corp met Elliot, Gideon & Angela

18. Appt Elliot/straten NY/Allsafe

- VO A. Elliot checkt constant nieuws over E-Corp
B. Elliot bezoekt verlaten pand f society

19. Appt Elliot/straten NY

- A. Elliot scant en hackt date Krista
VO B. Elliot confronteert deze persoon bij een café
C. Elliot neemt hond van man terug mee naar huis
D. Therapiesessie met Krista

20. Allsafe/straten NY

- A. Gesprek Angela & Elliot
B. Nieuws over E-Corp breekt
VO C. Elliot uit victorie op straat
D. Elliot wordt door onbekende mannen verzocht mee te gaan naar E-Corp
E. Elliot loopt kantoorruimte uit 1A binnen
VO F. Elliot richt zich tot kijker: “*Are you seeing this too?*”

C. Aftiteling

PO. Terugblik aflevering 1

1. Kantoor Evil Corp

A. Tyrell Wellick richt toespraak aan Elliot en doet een werkaanbod

C. Opening credits

2. Auto

A. Gesprek werknemers Tyrell met Elliot voordat Elliot auto verlaat

3. Straten NY

A. Ontmoeting Shayla & Elliot

4. Appartement Elliot

VO A. Elliot gebruikt drugs en hackt vervolgens Tyrell

B. Elliot laat hond uit

5. Allsafe

A. Elliot neemt drugs

B. Elliot gaat aan het werk

C. Gesprek Gideon & Elliot over f society/E-Corp

6. Straten NY

A. Man verkoopt cd's op straat

B. Elliot komt Angela & Ollie tegen

C. Elliot ziet "men in black"

D. Angela & Ollie kopen cd

7. Appartement Elliot/metro/ f society

VO A. Interne monoloog Elliot over twijfels f society

B. Elliot ontdekt Darlene (f society) in zijn douche

VO C. Darlene & Elliot zitten in de metro op weg naar f society

VO D. Elliot ziet "men in black"

E. Elliot ontmoet alle leden f society en hoort over plan Steel Mountain van Mr Robot

VO F. Elliot wijst plan af en loopt weg, richting metro

8. Appartementencomplex Elliot

- A. Elliot zoekt Shayla op, wordt geconfronteerd met Fernando Vera (drugshandelaar)
- VO B. Shots van Elliot die Fernando Vera hackt
- C. Gesprek Elliot & Fernando
- VO D. Elliot vindt toegetakelde Shayla en praat met haar

9. Straten NY

- VO A. Elliot reflecteert op eigen situatie, besluit te stoppen met drugs

10. Therapie met Krista/Allsafe/straten NY

- A. Gesprek Krista & Elliot
- FB B. Shots van hack Fernando Vera, en diens arrestatie die volgde door doorspelen van deze informatie aan de politie

11. Appt Elliot

- A. Elliot onderzoekt hackmogelijkheden Climate Control Systems
- B. Angela belt, Elliot neemt niet op

12. Appt Angela & Ollie, onbekend

- A. Ollie probeert gekochte CD uit op computer
- B. Gesprek Angela & Ollie
- C. Verkoper cd is te zien terwijl hij via de webcam van Ollie's computer Angela bekijkt (cd bevatte dus een hack)

Tel. initieert overgang

13. Coney Island

- A. Ontmoeting en gesprek tussen Elliot & Mr. Robot
- B. Elliot vertelt hoe zijn vader hem uit het raam duwde en zo zijn arm brak
- C. Mr Robot duwt Elliot van de balustrade waarop ze zitten

C. Aftiteling

Aflevering 3: *eps1.2_d3bug.mkv*

PO. Terugblik aflevering 2

1. Huis Tyrell Wellick/E-Corp

- A. Tyrell oefent toespraak voor positie CTO thuis
- B. Afspraak E-Corp wordt ter plekke afgezegd
- C. Tyrell slaat op een afgelegen plek man in elkaar tegen betaling

C. Opening credits

2. Ziekenhuis (na 13c van aflevering 2)

- VO A. Interne monoloog Elliot
- B. Elliot wordt wakker en spreekt met bezoekende Krista
- FB C. Shots van Elliot die ziekenhuis hackt

3. Supermarkt/appt Elliot

- A. Elliot neemt morfine
- B. Posters van hack E-Corp hangen overal
- C. Shayla vraagt Elliot naar arrestatie Fernando Vera
- D. Darlene zit in appartement Elliot op hem te wachten

4. Straten NY/appt Angela & Ollie

- VO A. Joggende Angela geeft gestolen portemonnee aan dief
- B. Ollie krijgt telefoontje van hackers, hij moet geld overmaken om de hack te stoppen
- C. Hackers bekijken webcambeelden van Ollie

5. Allsafe

- VO A. Toespraak Gideon aan team, uitnodiging diner
- B. Gesprek Gideon & Elliot VO in overgang B-C
- C. Elliot vindt Mr Robot in lobby

6. Bar

- A. Gesprek Mr Robot & Elliot
- B. Mr Robot zegt dat Elliot geen medewerking hoeft te verlenen aan f society

7. Montage stockbeelden/straten NY/Allsafe

- VO A. Beelden van levendig NY, sociaal wenselijke beelden, Starbucks-drinkende Elliot
- B. Elliot accepteert alsnog uitnodiging Gideon voor diner, bombardeert Shayla tot vriendin

8. Allsafe

A. Gesprek Ollie & Angela

9. Huis Tyrell Wellick

A. Tyrell bekijkt Instagram-profiel andere man

B. Gesprek tussen Tyrell en zijn zwangere vrouw Joanna

10. Appt Shayla, Kiss & Fly Club

VO A. Elliot nodigt Shayla uit voor diner

VO B. Shots van Elliot die Shayla hackt

VO C. Shayla laat eigen naaiwerk zien, VO Elliot praat over verborgen bugs

D. Elliot & Shayla zoenen

VO E. Ontmoeting Tyrell & man, VO Elliot maakt gedachte over bugs af

11. Gideons huis

A. Teamleden wachten en praten totdat ze worden binnengelaten

VO B. Gesprek Gideon & Elliot

C. Gesprek Angela & Elliot

VO D. Nieuws over E-Corp die schadelijke stoffen toestond op werkplaatsen op tv.

Deze stoffen zorgden voor de dood van Angela's moeder en Elliots vader.

12. Straten NY

FB A. Moeder Elliot en Elliot praten over dood vader

VO B. Jonge Elliot verandert in volwassen Elliot

13. Huis Tyrell Wellick

A. Tyrell heeft man mee naar huis genomen

B. Tyrell installeert spionagesoftware op telefoon van andere man

14. Appt Ollie & Angela

A. Ollie vertelt over hack computer/affaire andere vrouw

B. Angela wil haar persoonlijke gegevens beschermen en stelt voor de CD op kantoor uit te testen/onschadelijk te maken. Ollie is hier op tegen, ze zullen ontslagen worden.

15. Allsafe, Tyrells huis, f society

- A. Gideon bekijkt artikelen over E-Corp schandaal
- B. Joanna draagt een protesterende Tyrell op met haar naar bed te gaan
- C. Elliot maakt de keuze voor f society te gaan werken

C. Aftiteling

Aflevering 4: *eps1.3_da3m0ns.mp4*

PO. Terugblik aflevering 3

1. Appt Elliot/ f society

- VO A. Interne monoloog Elliot over laatste keer gebruiken morfine
- B. Elliot legt aan f society zijn plan voor hack Steel Mountain voor
- VO C. Elliot verlaat f society en neemt thuis drugs (vervolg op shot 1A)

C. Opening credits

2. Straten NY/appt Elliot

- VO A. Elliot spot “men in black” op straat tijdens uitlaten hond
- B. Elliot gaat terug naar binnen, waarna Darlene aanklopt
- C. Darlene neemt Elliot mee terug naar f society

3. f society

- A. f society bespreekt valkuilen plan voor Steel Mountain
- B. Gesprek Mr Robot & Elliot
- VO C. Elliot krijgt ontwenningverschijnselen (stuiptrekkingen, waanbeelden)

4. Appt Ollie & Angela, appt complex Elliot, appt leden f society

- A. Angela neemt CD met hacksoftware stiekem mee
- B. Angela bezoekt Shayla en vraagt naar Elliot, beiden gaan hond uitlaten
- C. Elliot krijgt waanbeelden door ontwenningverschijnselen (vervolg 3C)

5. f society

- A. Gesprek Darlene & Trenton

5. Straten NY (vervolg op 4B)

- A. Shayla biedt Angela drugs aan

6. Kroeg

- A. Darlene & Trenton wachten op persoon van vooraanstaande hackerscrew

7. Appt leden f society, huis drugdealers

- A. Vervolg op 3C en 4C
- B. Mr Robot en Elliot gaan drugs regelen voor Elliot om hem op de rails te krijgen
- VO C. Elliot gaan in z'n eentje het huis binnen en neemt heroïne aan
- D. Er vindt een schietpartij plaats in het huis, Elliot wordt geraakt

E. Elliot valt neer voor de tv en ziet een videoboodschap van f society verschijnen
F. Shot van gemaskerd persoon die op de videoboodschap staat, Elliot gaat er naast staan.

E. In “videoboodschap”-vorm zien we dat Elliot sleutel en masker van persoon krijgt
F. Segment eindigt met reclamebeelden van E-Corp

8. Woonwijk, appt Elliot, restaurant, f society (waanbeelden)

A. Elliot loopt door woonwijk en stopt bij de plek waar vroeger zijn ouderlijk huis stond
B. Elliot spreekt buurkind aan, zij geeft hem een sleutel
C. Elliot stapt zijn eigen appartement binnen, waar Tyrell Wellick op hem wacht
D. Elliots goudvis lijkt tegen hem te praten
E. Elliot zit tegenover Angela in een restaurant, met een laag muurtje tussen hen in
F. Elliot ziet zijn moeder en hemzelf als jong kind verderop zitten
G. Elliot loopt het restaurant uit, Angela achterna. In de ruimte van f society staat zij in een trouwjurk. Angela geeft Elliot zijn sleutel terug. H. Elliot staat in een donkere ruimte en hoort kindergelach. Pakt een f society-masker
I. Elliot zet het masker op en de “videoboodschap”-vorm duikt weer op
J. Alle lichten gaan aan, Elliot blijkt in de f society ruimte te zijn.
K. Elliot wordt wakker uit de waanbeelden en Mr Robot stelt hem gerust

9. Straten NY (vervolg 6)

A. Darlene en Trenton hebben het café verlaten, zien buiten de contactpersoon staan
B. Darlene en Trenton stappen in de auto van de mysterieuze hackers
C. Angela en Shayla zijn onder invloed van drugs aan het stappen (vervolg 5A)
D. Darlene wordt auto uitgestuurd om met iemand (cd-verkoper Cisco) te overleggen

10. Appt leden f society, f society (vervolg 8)

A. Elliot krijgt medicijnen aangeboden tegen zijn afkickverschijnselen
VO B. Elliot richt zich tot kijker, stelt vragen over de echtheid van de situatie
VO C. Darlene en Trenton zijn weer aan het werk in f society

11. Allsafe

A. Angela komt voor openingstijd aan bij Allsafe en voert haar plan met de cd uit (vervolg 9c)

12. Highway

VO A. Auto op weg naar Steel Mountain

C. Aftiteling

Aflevering 5: *eps1.4_3xpl0its.wmv*

PO. Terugblik aflevering 4

1. Gevangenis

- A. Gesprek Fernando Vera met advocate
- B. Fernando beseft wie hem aangegeven heeft (Elliot)

C. Opening credits

2. Koffiezaak, auto, Steel Mountain

- A. Mr Robot weet in een koffiezaak gegevens van een Steel Mountain-medewerker te verkrijgen
- VO B. f society-leden Romero en Mobley hacken gegevens in computer en rijden met Elliot en Mr Robot naar Steel Mountain
- C. Elliot betreedt Steel Mountain onder valse naam en weet een rondleiding te krijgen

3. Appt Ollie & Angela

- A. Ruzie tussen de twee, Angela pakt haar spullen in om vervolgens het huis te verlaten

4. Steel Mountain (vervolg 3C)

- A. Elliot probeert, onder begeleiding van Mr Robot op earphone, van zijn rondleider af te komen.
- B. Elliot ziet verderop in de gang het beeld van zijn moeder en hem als kind, ruziënd
- C. Een andere medewerkster probeert de rondleiding af te kappen, f society voorkomt dit.
- D. Elliot komt Tyrell onverwacht tegen

5. Café

- A. Shayla krijg uitleg over haar nieuwe baan als serveerster

6. Steel Mountain

- A. Reclamebeelden Steel Mountain
- B. Gesprek Tyrell en Elliot
- VO C. Lunch Tyrell en Elliot
- D. Elliot onderbreekt lunch en installeert de hacktool bij het climate control systeem
- E. Tyrell waarschuwt dat hij weet over Elliots aandeel in de E-Corp hack en gaat weg

7. f society

A. Darlene probeert te chatten met een andere hackerscrew, maar wordt geband

8. Huis vader Angela

- A. Angela belt aan bij haar vader voor tijdelijk onderdak
- B. Vader Angela biedt haar aan te blijven en een lening te geven

9. Auto Tyrell

A. Gesprek tussen Tyrell & Joanna voorafgaand aan zakelijk diner

10. Bibliotheek

A. Darlene confronteert wederom Cisco over waarom de hackerscrew medewerking weigert

11. Huis Scott Knowles (vervolg 9)

A. Gesprek tussen Tyrell en Scott Knowles, beoogd CTO E-Corp

12. Auto f society

A. Telefoongesprek Elliot & Shayla over de afgelopen dag

13. Huis Scott Knowles (vervolg 10)

- A. Gesprek tussen Tyrell, Scott en hun vrouwen
- B. Scott's vrouw Sharon gaat naar het toilet, Tyrell volgt haar
- C. Tyrell bedankt Sharon (die op de wc zit) voor de avond

14. f society

- A. Darlene vertelt het team dat er een probleem is met de samenwerking met China, omdat hackerscrew The Dark Army niet thuis geeft
- B. Darlene en Mr Robot krijgen ruzie als Darlene voorstelt het zonder de crew te doen
- C. Elliot overtuigt Darlene het niet te doen
- VO D. Elliot nodigt Darlene uit bij hem te overnachten
- VO E. Angela richt kamer in vaders huis in en ontdekt allerlei openstaande rekeningen
- VO F. Elliot en Darlene zitten in de metro op weg naar appt
- G. Angela vertelt haar vader dat ze gaat joggen
- H. Elliot en Darlene komen aan. Elliot krijgt telefoon van Fernando Vera

I. Angela jogt

C. Aftiteling

Aflevering 6: *eps1.5_br4ve-traveler.asf*

PO. Terugblik aflevering 5

1. Koffiezaak

VO A. Interne monoloog Elliot: “*Fight or flight, I should just pick one. I, Elliot Alderson, am flight.*”

C. Opening credits

2. Koffiezaak, appt Elliot (vervolg 1)

- A. Shayla en Elliot zitten verslagen tegenover elkaar door Fernando’s telefoontje
- B. Shayla wordt plots ontvoerd door enkele mannen
- C. Elliot wordt gesommeerd mee te komen naar een telefoon, met Fernando aan de lijn
- D. Fernando vertelt dat Elliot hem uit de gevangenis moet krijgen om Shayla veilig te stellen
- E. Elliot wordt door Fernando’s handlangers thuis afgezet en moet onder hun toezicht Fernando vrij hacken. figuur
- F. Elliot begint hack

3. Allsafe, gevangenis, advocatenkantoor

- A. Angela verzamelt informatie om E-Corp aan te kunnen klagen
- B. Angela belt tevergeefs diverse advocaten
- C. Angela blijkt teruggebeld door één van de advocaten
- D. Darlene loopt rond de gevangenis en laat diverse USB’s vallen
- E. Angela heeft een gesprek met de advocate die haar terugbelde
- F. Advocate wijst Angela op onmogelijkheid winst van haar zaak en stuurt haar weg

4. Gevangenis, appt Elliot (vervolg 3D)

- A. Darlene zie toe hoe een officier één van haar USB’s opraapt
- B. Officier test USB uit, krijgt malware-melding
- C. Elliot probeert vanuit appt DoC te hacken, lukt niet
- D. Elliot neemt, na woordenwisseling handlangers Fernando, hond mee naar buiten
- E. Elliot ontmoet Darlene een straat verderop
- F. Elliot verwijt Darlene een slechte code te hebben geschreven voor de hack
- G. Handlanger is Elliot achterna gekomen en sommeert hem en Darlene naar binnen

5. Advocatenkantoor (vervolg 3F)

- A. Angela probeert nogmaals de interesse van de advocate te wekken
- B. Advocate geeft aan dat ze een insider vanuit E-Corp nodig heeft om de zaak te winnen

6. E-Corp

- A. Scott roept Tyrell tot de orde over zijn misgenoegen over het mislopen van de titel CTO, Tyrell ontkent dat hij hier problemen mee heeft.
- B. Scott confronteert Tyrell met de bejegening van zijn vrouw op het toilet. Tyrell ontkent
- C. Scott biedt –als vernedering- Tyrell een duur horloge aan als tegemoetkoming

7. Appt Elliot (vervolg 4)

- VO A. Elliot buigt zich over de zaak Fernando Vera
- B. Angela belt aan, handlangers Fernando dragen Elliot op haar weg te sturen

8. Huis Tyrell

- A. Tyrell schopt huisraad aan gort uit woede
- B. Tyrell en Joanna bespreken hoe Scott en Sharon Knowles nu te benaderen

9. Appt Elliot en omgeving, gevangenis (vervolg 7B)

- A. Angela vertelt Elliot over haar plan voor de rechtzaak mbt de misdaden E-Corp
- B. Elliot geeft Angela zijn steun en gaat weer terug naar binnen
- C. Mr Robot heeft Elliot opgewacht en vertelt hem dat de Vera-zaak alleen maar kan falen
- D. Elliot negeert Mr Robot, loopt appt binnen en zegt een plan te hebben
- VO E. Elliot, Darlene en handlangers rijden richting gevangenis
- F. Elliot heeft gesprek met Fernando in gevangenis tijdens bezoekuur
- G. Elliot vertelt alle gevangenen vrij te laten met zijn hack, vraagt Fernando te beloven Shayla veilig te houden

10. Huis Terry Colby

- A. Angela belt aan bij Terry Colby, die door Elliot is geframed voor de hack van E-Corp

11. Gevangenis en omgeving (vervolg 9)

- VO A. Elliot beraamt plan voor ontsnapping
- B. Elliot bevestigt tegenover handlangers dat hij een plan heeft
- C. Eén van de handlangers gaat privé-gesprek aan met Elliot
- VO D. Handlanger houdt pistool tegen Elliots hoofd
- E. Elliot komt erachter dat de handlanger Fernando niet vrij wil hebben, maar dood
- F. Handlanger en Elliot voegen zich bij Darlene en andere handlanger
- VO G. Plan wordt ten uitvoer gebracht
- H. Enkele uren later wachten Elliot en handlangers tot het juiste moment om de cellen te

openen

I. Gevangenen breken uit gevangenis

J. Fernando voegt zich bij de groep

K. Ene handlanger schiet op bevel van Fernando de andere dood

L. Aan Elliot wordt onthuld dat Shayla dood in de kofferbak van de auto lag

M. Elliot loopt weg

C. Aftiteling

Aflevering 7: *eps1.6_v1ew-source.flv*

PO. Terugblik aflevering 6

1. Appt Elliot & omgeving

- FB
- A. Elliot loopt appartementencomplex binnen, ziet Shayla
 - B. Elliot zit in eigen appartement, Shayla klopt op de deur en wordt binnengelaten
 - C. Elliot en Shayla voeren gesprek
 - D. Elliot en Shayla zeggen gedag door zich aan elkaar voor te stellen

C. Opening credits

2. Therapie Krista

- VO
- A. Elliot richt zich tot kijker: *“Sorry I haven’t talked to you, it’s been a month.”*
 - B. Elliot tekent formulier om de therapie sessies te beëindigen

3. Kantoor

- A. Angela en advocate gaan in overleg met advocaten van Colby over mogelijkheid gesprek

4. Allsafe

- A. Gideon condoleert Elliot met Shayla, vraagt hem iemand te zoeken waarmee hij z’n “honest self” kan zijn
- VO
- B. Shots hack-praktijken Elliot, om te laten zien hoe niemand z’n “honest self” is

5. Bar

- A. Mr Robot vertelt Darlene weer een samenwerking met The Dark Army aan te willen gaan
- B. Mr Robot zegt een nieuw plan te hebben voor Steel Mountain

6. Appt Elliot

- VO
- A. Elliot hackt Shayla’s gegevens voor herinnering, verbrandt daarna de cd met gegevens

7. E-Corp

- A. Tyrell hoort banale gesprekken aan van werknemers
- B. Tyrell ontslaat de werknemers

8. Advocatenkantoor

- A. Advocate vertelt dat Colby het gesprek aan wil gaan, maar alleen met Angela

9. Romero’s huis

- A. Mr Robot vraagt Romero weer aan het werk te gaan voor f society, Romero weigert
- B. Mr Robot zet Romero onder druk met pistool

10. Terry Colby's huis

- A. Colby vraagt Angela hoeveel geld ze wil om de zaak te sussen
- B. Angela vraagt Colby te getuigen in de vervuilingszaak van E-Corp, Colby weigert
- C. Angela stelt door te gaan met haar zaak en vertrekt

11. Straten NY (vervolg 9)

- A. Advocate belt Angela om te zeggen dat Colby wellicht toch overstag gaat
- B. Angela gaat terug naar Colby's huis
- C. Darlene heeft een ontmoeting met Cisco

12. Terry Colby's huis

- A. Colby zegt akkoord te gaan met Angela's voorstel
- B. Colby vertelt over de board meetings rondom de zaak

13. E-Corp

- A. Inwijding Scott Knowles als CTO
- B. Tyrell en Sharon Knowles voeren gesprek over voorval diner
- C. Tyrell vraagt Sharon naar het dakterras te komen

14. Allsafe

- A. Angela vertelt Gideon over Colby. Gideon is kwaad en bang dat na de rechtzaak Allsafe ten onder gaat omdat zij met E-Corp werken.

15. Dakterras

- A. Tyrell en Sharon ontmoeten elkaar op dakterras
- B. Ze ruziën eerst, en zoenen daarna
- C. Tyrell wurgt Sharon
- D. Tyrell schrikt van eigen actie, vlucht en laat Sharon achter

16. Universiteit

- A. Darlene bezoekt Trenton om te vertellen daar haar contacten weer op orde zijn, en vraagt haar terug te komen bij f society

17. Straten NY

A. Ollie en Cisco hebben ontmoeting op straat

18. Therapie Krista

A. Elliot zit onaangekondigd in de wachtkamer van Krista

B. Elliot geeft toe gelogen te hebben over zijn medicijngebruik, en dat hij Krista (en anderen) hackt

Aflevering 8: *eps1.7_whter0se.m4v*

PO. Terugblik aflevering 7

1. Appartement in NY, balletschool

- A. Darlene voert gesprek met haar vriend over de moderne maatschappij
- B. Vriend vertrekt naar werk
- C. Darlene opent kluis en neemt pistool mee
- D. Darlene gaat naar balletklas, waar Angela ook aan deel blijkt te nemen
- E. Darlene en Angela bespreken zorgen over Elliot

C. Opening credits

2. Therapie Krista, appt Elliot

- VO
- A. Elliot richt zich tot kijker: *“I hurt Krista, I hope you’re not mad at me.”*
 - B. Elliot hackt mensen vanuit zijn appt

3. Straten NY, metro, f society

- A. Elliot vraagt Mr Robot op straat of hij f society weer bij elkaar heeft kunnen krijgen
- B. In de metro ziet Darlene twee mannen naar haar kijken en naar elkaar fluisteren
- C. De mannen vertellen Darlene dat Mr Robot de juiste commando’s op moet volgen
- D. F society bespreekt het nieuwe Steel Mountain-plan
- E. Darlene geeft Elliot het pistool, waarschuwt dat ze achtervolgd worden en geeft haar telefoonnummer
- F. Mr Robot draag Elliot op Darlenes nummer te wissen

4. E-Corp

- A. Tyrell loopt verdwaasd en geïrriteerd kantoor binnen
- B. Gideon vraagt Tyrell naar de status van samenwerking tussen Allsafe en E-Corp
- C. Nav het gesprek met Gideon ontdekt Tyrell dat f society nog steeds in gegevens kan kijken
- D. Secretaresse informeert Tyrell over aanwezigheid politie en vondst lijk op het dakterras

5. Allsafe

- A. Gideon probeert de systemen van Allsafe – geïnfecteerd door de cd – te redden met het team
- B. Ollie vraagt Elliot enkele corrupte drives naar een winkel te brengen
- C. Elliot bevraagt Ollies intenties en bekijkt zijn email

6. Huis Tyrell

- A. Tyrell en Joanna evalueren de situatie

7. Straten NY

- A. Elliot vraagt Angela waarom ze hem niet heeft gevraagd te helpen met de cd
- VO B. Elliot realiseert zich dat deze hack een truc was van The Dark Army om hem naar de afspraak bij de winkel te lokken
- VO C. Elliot wordt binnengelaten bij de afspraak
- D. Elliot overhandigt drives aan whiterose, een bekende en beruchte hacker van The Dark Army
- E. Whiterose draagt Elliot op een honeypot te verwijderen binnen 50 uur

8. Straten NY, Allsafe

- VO A. Interne monoloog Elliot, stelt zichzelf vragen hoe de honeypot te verwijderen
- B. Elliot spreekt kijker aan: *“Do you know more than me? That wouldn't be fair, my imaginary friend knowing more than me.”*
- C. Elliot belt Darlene met de vraag hem te helpen
- D. Cut naar Elliot op kantoor, hij weet de oplossing. Vraagt kijker *“Is that what you do?”*
- E. Elliot sms't “Go” naar Darlene
- F. Videoboodschap f society verschijnt op schermen in Allsafe
- VO G. Elliot pakt, terwijl iedereen naar de tv kijkt, Gideons telefoon om deze te saboteren
- H. Gideon vermoedt dat Elliot iets met f society te maken heeft en uit dit tegen hem
- I. Elliot update kijker over hack Gideon

9. Coney Island, huis Tyrell

- A. Tyrell en Mr Robot hebben gesprek in auto, leidt niet tot overeenstemming
- B. Tyrell komt kwaad huis binnen
- C. Politie belt aan, dringt aan tot interrogatie over de moord op Sharon Knowles
- D. Joanna doet alsof haar vliezen breken

10. Straten NY, appt Elliot

- A. Darlene en Elliot praten over het slagen van de hack
- B. Elliot probeert Darlene te zoenen, Darlene wordt boos
- C. Darlene vraagt Elliot of hij vergeten is wie ze is
- VO D. Na lang nadenken antwoordt/realiseert hij dat Darlene z'n zus is
- E. Elliot rent verward weg, met herinneringen over Darlene is z'n hoofd en eist de waarheid van de kijker
- F. Elliot heeft een breakdown voor de spiegel, hackt zichzelf maar kan niks vinden

G. Elliot pakt één van zijn hack-cd's om te kijken wat er op staat, ziet foto's van Mr Robot en van hem als kind met Mr Robot

H. Elliot vindt een oude familiefoto, met Mr Robot als vader

I. Mr Robot klopt aan bij Elliot

C. Aftiteling

Aflevering 9: *eps1.8_m1rr0r1ng.qt*

PO. Terugblik aflevering 8

1. Winkel Mr Robot

- A. Mr Robot is aan het werk in een electronicawinkel (1994)
- B. Klant verwijt Mr Robot dat diens zoon geld van hem heeft gestolen
- C. Klant stormt boos winkel uit
- D. Een jonge Elliot komt binnen en zweert niks gedaan te hebben, maar geeft later toch toe
- E. Mr Robot hoest (gelijk aan Elliot toen hij ontweningsverschijnselen had)
- F. Vader en zoon verlaten winkel (die Mr Robot heet) om naar de bios te gaan met het gestolen geld

C. Opening credits

2. Straten NY, appt Elliot (vervolg aflevering 8, 10I)

- A. Timelapse winkel Mr Robot, naambord en titel verandert door de jaren heen, eindigt bij E-Corp
- VO B. *"It's really him."* Aldus Elliot.
- C. Mr Robot vertelt zich te hebben afgevraagd waarom Elliot hem en Darlene niet meer herkende
- D. Elliot is boos op Mr Robot omdat hij hem niet hielp herinneren

3. Huis Gideon

- A. Gideon deelt zijn zorgen over Allsafe met zijn vriend

4. Advocatenkantoor, straten NY

- A. Advocate Angela feliciteert Angela met het slagen van de zaak
- B. Angela vertelt ontslag te hebben genomen bij Allsafe en vraagt naar een baan
- C. Angela wordt weggestuurd met een weigering
- D. Darlene belt Angela en vraagt of ze weet waar Elliot is
- E. Darlene en Angela ontmoeten elkaar maar krijgen een discussie en gaan uiteen

5. Treinstation, trein

- A. Mr Robot en Elliot wachten op trein
- VO B. In de trein zegt Elliot in een interne monoloog zich steeds meer te herinneren, maar niet te begrijpen waarom hij tegenover z'n dode vader in de trein zit

6. Ziekenhuis

- A. Tyrell en Joanna zitten bij hun pasgeboren kind
- B. Joanna vertelt te willen scheiden als Tyrell de situatie met Sharon niet oplost

7. Winkel

A. Gideon ziet dat de winkel waar Elliot de drives heeft afgegeven is afgebrand

8. E-Corp

A. Tyrell hoort van baas Phillip dat hij verdacht is in de moordzaak van Sharon

B. Tyrell wordt ontslagen

C. Terwijl hij het pand uitloopt, wimpelt Tyrell de detectives van de moordzaak af

9. Ouderlijk huis Elliot

A. Elliot vraagt of Mr Robot het raam herkent, en hangt hem er vervolgens uit

B. Elliot duwt Mr Robot uit het raam

10. Huis Angela's vader, Allsafe, ouderlijk huis Elliot, begraafplaats

A. Angela bekijkt artikelen over de Colby-zaak

B. Vader zegt Darlene te zijn tegengekomen in de buurt

C. Gideon is in paniek op kantoor vanwege zijn gehackte gegevens

D. Angela doorzoekt het ouderlijk huis van Elliot en vindt Darlene

E. Darlene en Angela zien buiten glasscherven liggen

F. Mr Robot en Elliot zijn op een kerkhof, horen en zien Darlene en Angela aankomen

G. Mr Robot geeft Elliot een cryptische toespraak waarin hij zegt hem nooit te zullen verlaten, en dat Elliot "hen" niet mag laten proberen Mr Robot weg te halen bij hem

H. Darlene en Angela komen aangelopen, Elliot vraagt hen in paniek wat Mr Robot bedoelt

VO { I. Darlene en Angela vragen tegen wie Elliot praat

J. Elliot draait zich om en ziet de grafsteen van Edward Alderson, zijn vader

K. Elliot raakt in paniek

L. Elliot spreekt kijker aan na de vraag tegen wie hij dacht te praten: "*You're gonna make me say it aren't you? I am Mr Robot.*"

11. Treinstation, trein

A. Elliot, Angela en Darlene wachten op de trein.

B. Angela zegt Elliot te benijden en ook graag met haar (overleden) moeder te willen praten

C. Darlene vraagt Elliot of hij zich iets herinnert van de start van f society

12. E-Corp (vervolg 10C)

A. Gideon vraagt naar Tyrell, die eerder ontslagen is

13. Huis Angela's vader

A. Terry Colby blijkt langs te zijn gekomen en wil een gesprek

B. Colby biedt Angela een baan aan bij E-Corp

C. Angela slaat aanbod af

14. Appt Elliot

A. Elliot verklaart tegenover Darlene niet meer te weten wat echt is en wat niet

B. Darlene vertrekt om medicijnen voor Elliot te halen

VO C. Elliot vraagt kijker om hulp

D. Tyrell komt Elliots appartement binnen en verklaart te weten dat Elliot achter alle hacks zit

E. Tyrell weidt uit over de wurging van Sharon Knowles

15. f society

A. Elliot laat de schuilplaats van f society aan Tyrell zien, en vertelt dat hij alleen opereert

B. Tyrell zegt een samenwerking aan te willen gaan met Elliot

Aflevering 10: *eps1.9_zero-day.avi*

PO. Terugblik aflevering 9

1. Café, Lenny's huis

A. Krista heeft opnieuw afgesproken met de date van maanden terug

B. Date (Lenny) vertelt dat hij Elliot aan heeft gegeven voor hacking

- C. Krista weigert mee te werken aan het politieonderzoek en vertrekt
- D. Lenny ziet thuis op het nieuws grote economische problemen veroorzaakt door hacks

C. Opening credits

2. Straten NY

- VO A. Elliot stapt versuft uit Tyrell's auto en vraagt voorbijganger (en daarna de kijker) waar hij is

3. E-Corp

- A. Angela begint eerste dag bij E-Corp

4. f society

- VO A. Alle leden vragen Elliot waar hij geweest is, Elliot heeft geen antwoord
B. Elliot hoort dat de hack gelukt is en dat f society een grote aanhang gecreëerd heeft
C. Darlene vraagt Elliot of hij Mr Robot nog steeds ziet (antwoord in VO = nee)

5. Allsafe

- A. Gideon bespreekt de slechte stand van zaken van Allsafe met de CFO
B. CFO adviseert Allsafe te sluiten, gezien klant E-Corp in een crisis verkeert door de hack

6. E-Corp, Allsafe, Times Square

- VO A. Interne monoloog Elliot over de revolutie die f society ontketend heeft
B. Op het nieuws is een videoboodschap van f society te zien
C. De werkplekken van Angela en Gideon alsmede honderden mensen op Times Square kijken naar de claims van f society om alle schulden te wissen en de wereld te bevrijden van corporate greed

7. E-Corp

- A. Angela assisteert spokesperson E-Corp voor hij live gaat

8. Dierenasiel

- A. f society verbrandt drives in oven
B. Leden laten honden vrij

9. Huis Tyrell

- A. Elliot belt aan bij Tyrell
- B. Joanna vertelt hem dat Tyrell niet thuis is, maar spoedig komt
- VO C. Elliot liegt tegen Joanna over identiteit, vraagt kijker om hulp
- D. Joanna vertelt dat Tyrell drie dagen geleden verdween, net als Elliot

10. E-Corp

- A. Live-uitzending nieuws met James Plouffe van E-Corp
- B. Plouffe schiet zichzelf neer op televisie naar toe te geven dat de hack van E-Corp catastrofaal is
- C. Enkele uren later wordt Angela toegesproken door Philip
- D. Philip geeft Angela geld om nieuwe schoenen te kopen, aangezien haar oude bebloed zijn

11. Straten NY

- VO A. Elliot keert terug naar Tyrells auto om tot antwoorden te komen
- B. Elliot probeert Mr Robot op te roepen

12. f society

- A. Leden ruimen de schuilplaats op
- B. Elliot wordt besproken als "fearless leader"

13. Internetcafé (vervolg 11)

- A. Elliot inspecteert in auto gevonden USB en ziet een filmpje van hem zittend op een balustrade in Coney Island, maar dan zonder Mr Robot ernaast
- B. Elliot belt de politie om zichzelf aan te geven
- C. Mr Robot verschijnt

14. Schoenenwinkel

- A. Angela past nieuwe schoenen
- B. Angela raakt in discussie met verkoper over corruptie E-Corp

15. Internetcafé (vervolg 13)

- A. Elliot vraagt Mr Robot naar Tyrell
- B. Elliot grijpt Mr Robot naar de keel en spreekt dreigend
- C. Mr Robot zegt "*I am you. I am supposed to be your prophet, you're supposed to be my god*" tegen Elliot

16. E-Corp

- A. Angela is teruggekeerd en volgt het nieuws
- B. Angela vraagt Philip waarom hij nog steeds vertrouwen heeft in E-Corp
- C. Persconferentie omtrent Plouffe

17. Coney Island

- A. Leden en aanhangers f society vierden feest

18. Times square, metro, appt Elliot

- A. Mr Robot sleept Elliot door een menigte demonstrerende f society-aanhangers heen
- VO B. Elliot vraagt nogmaals naar Tyrell, waarop Mr Robot hem bruto afkapt
- C. Elliot vraagt kijker om hulp, Mr Robot zegt dat de hulp niet geboden kan worden. Visioen van Elliots moeder en jonge Elliot vallen Mr Robot bij
- D. Mr Robot bevraagt echtheid van alles
- E. Elliot raakt in paniek en focust zich op alleen willen zijn → leeg Times Square
- F. Elliot wordt op een scherm toegesproken door familieleden
- VO G. Mr Robot stuurt (in VO) Elliot naar huis en draagt hem op alle nieuwsberichten aangaande f society te bekijken
- H. Onbekende bezoeker klopt op deur Elliot

C. Aftiteling